

(Стратфор, 1. 12. 2011)

У раним часовима 26. новембра на авганистанско-пакистанској граници амерички борбени хеликоптери “АХ-64 Апач” и “АЦ-130 Ханшип” [\[1\]](#) напали су и убили 24 пакистанска војника стационирана у две граничне постаје унутар Пакистана. Детаљи инцидента остају нејасни, контрадикторни и дискутабилни, али познато је да се инцидент догодио у близини границе са авганистанским провинцијама Кунар и Нангархар и на територији Мохманд провинције пакистанских племенских области (ФАТА) [\[2\]](#). Број мртвих пакистанских војника који су страдали у нападу Сједињених Држава је без преседана и док су амерички команданти и НАТО лидери изразили жаљење због инцидента, реакције пакистанске стране су биле далеко озбиљније.

Захтеви и интереси

Првобитно објашњење пакистанске стране инцидент описује као напад који није имао повода на установљене испоставе више од једне миље унутар пакистанске територије – испоставе које су познате Американцима и међународним снагама за пружање помоћи које води НАТО (ИСАФ) [\[3\]](#) које су их посетиле у прошлости. Напад је наводно трајао два часа упркос паничној комуникацији између испоставе и пакистанског војног генералштаба у Равалпиндију.

Сједињене Државе су брзо признале да су пакистански војници највероватније страдали од стране борбених летелица које су пружале блиску ваздушну подршку

Пише: Стратфор
среда, 07 децембар 2011 22:24

здруженој америчко-авганистанској патроли у близини границе са Кунаром и док је генерал маринских јединица Сједињених Држава Џејмс Матис, који је главни у америчкој централној команди, обећао детаљну истрагу, чини се да су Сједињене Државе и НАТО више заинтересоване да изгледа односе са Исламабадом него да одобре или исправе првобитне извештаје о детаљима везаним за напад.

Услед дугорочних тензија између Вашингтона и Исламабада као и извештаја о пограничним инцидентима, заинтересоване стране ће веровати управо оно што желе да верују о инциденту 26. новембра, тако да ће чак и званична истрага имати мало утицаја на њихове непроменљиве ставове.

Оно што је уследило била је класична медијска олуја пропраћена оптужбама, противоптужбама, теоријама и детаљима од стране неименованих извора која је колико расветљавала толико и скривала истину. У међувремену, без обзира на то шта се стварно догодило, из безброј разлога покренута је агресивна кампања како би се обликовало виђење инцидента. Услед дугорочних тензија између Вашингтона и Исламабада, као и извештаја о пограничним инцидентима, заинтересоване стране ће веровати управо оно што желе да верују о инциденту 26. новембра, тако да ће чак и званична истрага имати мало утицаја на њихове непроменљиве ставове.

Оквир догађаја

Док су се изјаве и оптужбе често односиле на НАТО и ИСАФ, трупе Сједињених Држава су те које оперишу у овом делу земље, и околико близу границе јединице које су биле укључене у инцидент су вероватније оперисале под командом трупа Сједињених Држава у Авганистану (америчка команда у Авганистану) него под међународном управом ИСАФ-а. Заиста, многи амерички савезници су такође изразили своју фрустрацију због инцидента, убеђени у то да ће он негативно утицати на операције ИСАФ-а у Авганистану.

Извештаји указују на то да је тим америчких специјалаца (вероватно бројног стања једног вода, али у сваком случају најмање дванаесторо људи) који су били праћени авганистанским командосима (генерално одред од седморице војника прати амерички вод, али одред од 25 до 30 војника понекада прати амерички тим од 12 човека) био

изложен борбеним дејствима и да је затражио блиску ваздушну подршку. Сада је постало јасно да су обе стране отвориле ватру у једном тренутку. Најмање један неименовани пакистански званичник из министарства одбране изјавио је Вашингтон посту да су Пакистанци најпре отворили ватру, започевши са паљбом из топова и митраљеа након што су лансирали осветљавајућу гранату. Међутим, већина пакистанских извора упорно негира ове тврдње.

Због тога што Вашингтон покушава да изглади већ затегнуте односе са Исламабадом, такав агресивни поступак који се догодио без повода делује мало вероватно. У сваком случају, беспилотне летелице (УАВс) [\[4\]](#) којима управља ЦИА у суштини имају слободан приступ у пакистанском ваздушном простору над граничном линијом и често се користе за циљане ликвидације, што значи да учешће борбених хеликоптера уместо УАВс заиста пружа покриће за тврдњу о потреби за блиском ваздушном подршком (принцип оружане потраге, који се често примењује и вежба од стране америчких трупа дуж границе, такође се може узети у обзир).

Граница

“Граница” између Авганистана и Пакистана у овој области представља део Дуранд линије која је уговорена између авганистанске монархије и колонијалне британске управе над Индијом 1893. Не само да је граница нејасно обележена већ она такође дели изузетно нераван терен и у суштини дели паштунски народ. Из британске перспективе споразум је био намењен успостављању широког бедема који би делио британске и руске интересе у Централној Азији успостављањем линије дуж удаљене спољне границе британске Индије. Британски приоритети имају мало везе са актуелним приликама које се тичу непроменљивих граничних линија и до данашњег дана одређена граница постоји углавном само на папиру.

Границу карактеришу низови постава – често нешто мало више од припремљених ватрених тачака и неких грубих склоништа које је тешко разликовати између војних, владиних или цивилних структура, које су поседнуте од стране паравојног граничног корпуса на пакистанској страни. Ове позиције су превасходно изабране због своје тактичке предности у осматрању и доминацији над границом и трупе које заузимају те позиције несумњиво познају општу позицију границе која се налази пред њима. Слично томе, специјални тимови америчке армије су добро увежбани и имају довољно праксе у навигацији на терену по ноћи, тако да редовно спроводе операције у наведеној области и они су ту управо да би патролирали самом том границом. Обе стране су веома добро упознате са својим позицијама у односу на границу.

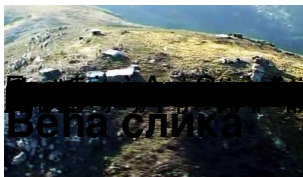
Суштина је у томе да без обзира на то какви су били детаљи инцидента од 26. новембра, чини се да су они углавном у сагласности са већ постојећом тактичком сликом саме границе. Мала пакистанска испостава која увиди претњу од стране наоружане групе искористиће предност своје позиције и укључиће тешко наоружање пре него што допусти да се непријатељ приближи, и ово ће бити још израженије уколико је у питању мањи и изолованији гарнизон. Изложена ватром америчка патрола која за циљ има забрану кретања (која се разликује од извиђачке патроле за коју је препоручљив прекид контакта са непријатељем уколико је то изводљиво) брзо ће се кретати ка терену који пружа предност који је усмерен линијом ватре и непосредном конфигурацијом терена око ње, без обзира на границу. Уколико то ситуација захтева, патрола се може укључити у оружану потеру преко границе након што је нападнута.

Инфрацрвени сензори који су смештени на предњој страни Апача у стању су да остваре одличну резолуцију, довољну не само да се примете одрасле особе већ и врста наоружања којима они располажу.

Граница представља аутопут за побуњенике (како за оне који користе Пакистан као уточиште из кога изводе нападе у Авганистану и обрнуто) преостале војне снаге и за пренос залиха. Услед тога су граничне испоставе чуване и америчко-авганистански тимови спроводе патроле, како би се супроставили побуњеницима с једне и с друге стране. Али то такође значи да постоји велики број наоружаних група које се крећу ноћу тако да из пакистанске и перспективе америчких патрола ниједна од њих није пријатељска.

Блиска ваздушна подршка

Пакистанске снаге редовно гађају циљеве унутар авганистанске стране границе, и у већем броју случајева америчке трупе су убиле пакистанске војнике – у блиској борби, артиљеријом, са УАВс и са борбеним хеликоптерима. Заиста, стандардна процедура америчких трупа омогућава пакистанској војсци и оружаним снагама да очекују могући амерички одговор у датом тактичком сценарију- укључујући и позивање блиске ваздушне подршке.

На неки начин авганистанско-пакистанска граница представља односе између Сједињених Држава и Пакистана у малом. Америчке патроле и пакистанске испоставе налазе се тамо из сасвим другачијих и у неким случајевима из директно опречних разлога. Пакистанци су слабије распоређени у области ФАТА и концентрисани су на авганистанске талибанае који за свој циљ имају Исламабад. Не само да конфротација са талибанима није у приоритету, већ пакистански национални интерес диктира одржавање функционалних односа са авганистанским талибанима као равнотежом у односима са САД и као начин за контролу талибана када Сједињене Америчке државе са својим савезницима започну повлачење.

Стога, елементи пакистанске војске и обавештајних служби активно пружају помоћ авганистанским талибанима и у неким случајевима имају заједнички циљ са њима – не само приликом пружања подршке авганистанским талибанима већ и директним подривањем америчких залагања у Авганистану и спречавању пакистанске сарадње са Сједињеним Државама. Заиста тренутак, као и обим инцидента од 26. Новембра, који је био сасвим разумљив узевши у обзир разне сценарије, упућује на питање да ли је он био усмерен и намеран како би испровоцирао одговор који је уследио. Поједини извештаји указују на то да је могуће да су талибани започели првобитни напад како би довели до тога да пакистанске позиције и америчка патрола буду увучене у међусобни сукоб.

Шта год да је случај добитак које ће различите фракције имати од веће поделе између Пакистана и Сједињених Држава биће повећан самим инцидентом и пратећим јавним негодовањем, као што ће пакистанска држава имати јемство за боље услове у односима са Вашингтоном.

На крају, међутим, постоји разлог за дугу историју граничних инцидената и чарки и Сједињене Државе као и Пакистан играју сасвим различите игре из сасвим различитих разлога на обе стране границе и у Авганистану. Они имају другачије планове и распореде. Очување алијансе је једна од нужности али тромост изазвана неслагањем и блиским америчким императивима у Авганистану – линије снабдевања, политички напредак, борба против тероризма – директно се сукобљавају са америчким дугорочним интересима у стабилном Авганистану који је у стању да контролише своју територију и да свој нуклеарни арсенал сачува безбедним. Блиски интереси и захтеви које је

Вашингтон поставио Исламабаду слабе државу и деле земљу. Очигледно, пакистанска влада покушава да сачува своју стабилност и да сачува јединственост земље колико је то могуће.

Стварност је таква да ће долазити до тензија и конфликта докле год политички циљеви који управљају америчком и пакистанском војном стратегијом и тактиком буду били у нескладу. И тако ће и остати све док пакистанске и америчке снаге патролирају границом која постоји углавном на папиру. Тактички, ово значи да ће наоружане групе са разноликом лојалношћу представљати претњу једна другој.

Стагнација у односима

Шта се заиста догодило 26. новембра је небитно; то је био само симптом важнијих питања која остају нерешена и назадовање у односима између Пакистана и САД је већ попримило облик. Пакистан експлоатише инцидент свим расположивим средствима и већ показује своје незадовољство (како због политичког утицаја, тако и због задовољења беса домаће јавности) тако што чини следеће:

- Затвара кључни гранични прелаз у Торкхаму у близини Кибер Паса и Чамана на југу
- Даје Централној обавештајној агенцији рок од 15 дана да напусти Шамси ваздухопловну базу у Балочистану из које она спроводи УАВ операције (иако ће пакистански ваздушни простор и даље остати отворен за такве летове)
- Преиспитује своју обавештајну и војну сарадњу са Сједињеним Државама и НАТО

-

Бојкотује конференцију у Бону о Авганистану која ће се одржати 5 децембра, иако постоје назнаке да ће размотрити ту своју одлуку [\[5\]](#); тешко је замислити шта би конференција о Авганистану без учешћа Пакистана могла постићи али Исламабад ће се суочити са другим ризицима уколико не учествује на конференцији.

Важније је питање да ли ће опстати алијанса између Сједињених Држава и Пакистана. Како се убрзава повлачење Американаца и савезника из Авганистана, без политичког споразума између Вашингтона, Исламабада, Кабула и авганистанских талибана, мало је наде да ће се амерички и пакистански интереси приближити. Сједињене Државе са својим савезницима спремају излазну стратегију, док се Пакистанци труде да обезбеде оптималне околности око повлачења и да у исто време омогуће максимум утицаја како би се носиле са оним што ће уследити. Две државе још увек имају бројне интересе за наставак сарадње али сви догађаји у које су укључени гранични инциденти и чарке – као и прилике да се наведени инциденти и чарке експлоатишу- преостају као опција у односима између две земље.

(Са енглеског превео Владимир Јевтић)

[1] Наоружана верзија транспортниг авиона типа "C-130 Hercules". Прим. прев.

[2] FATA eng. Federally Administered Tribal Areas. Prim.prev.

[3] ISAF eng. International Security Assistance Force. Prim.prev.

[4] UAVs eng. unmanned aerial vehicles. Prim. prev.

[5] Пакистан је ипак бојкотовао наведену конференцију, тврдећи да је оно што су САД назвале неспоразумом био намерни напад на војнике ове земље. Прим. прев.